

Tidsbilder från Hille

Meddelade genom

Kontraktsposten B. Bohlin i Hille.

Ur boken Julhälsning till Församlingarna i Uppsala Stift 1915.

Gamla mor berättar om sin barndom.

Jag är född den 13 mars 1829. Min far var murare och därtill ringare i Johannes kyrka i Stockholm.

En dag var allt så ovanligt tyst och stilla hemma hos oss. Jag var då 5 år, min bror 3 år. Vi sutto på hvar sin stol bredvid mors säng och hviskade så undrande med hvarandra om, att mamma sof så länge. Skulle vi väcka henne eller ej? Ack, att vi kunnat väcka henne.

Längre fram på dagen kom vår femtonåriga syster hem för att hälsa på. Hon hade plats i en familj som barnflicka. Hon såg genast, att mamma var död, och började bittert gråta. Vi små instämde utan att rätt förstå hvarför.

När pappa på kvällen kom hem från sitt arbete och fick se mamma ligga kall och liflös, kastade han sig under högljudd gråt öfver hennes döda kropp. Morgonen därpå var också han död. Det var nämligen året 1834, då vårt land hemsöktes så grufligt af koleran. På tredje dagen dog också lille bror.

Min syster fick nu, när vi icke längre hade något hem, gå åter till sin tjänst. Aldrig har jag sedan hört något af henne. Antagligen är hon längesedan död. Jag själf fördes till ett barnhus.

När jag varit där ungefär ett halft år, kom en äldre man, åtföljd af en kvinna, som han sade vara sin hustru, dit för att bland barnen utvälja sig ett, som han skulle upptaga såsom fosterdotter. Jag blef den lyckliga.

Denne man var skraddare. Gift var han dock ej, utan hade blott för tillfället tagit med en kvinna till barnhuset och uppgaf henne såsom sin hustru, att ingen svårighet skulle möta hans begäran om att få taga en flicka med sig.

Efter någon tid anlände vi till Hille socken i Gästrikland, där min fosterfar slog sig ned i sin födelseby. Här började för mig ett lif utan all glädje, fylldt af bannor och hårdhet, ofta nog stryk med alnkäppen. Den uslaste föda bestods mig, vanligen ej annat än gräarter och sur mjölk af sämsta slag. Söndagarna voro mina bästa dagar, ty då sof, vanligtvis skraddarn hela dagen. Innan han somnade, brukade han dock först ge mig arbete, som skulle räcka till. Han förelade mig nämligen att först läsa dagens predikan i en gammal postilla. I psalrboken skulle jag läsa minst 40 psalmer och därtill hela katekesen. Enhvar förstår, att det var omöjligt för ett sjuårsbarn att hinna med allt detta, och så lärde jag mig att ljuga och svarade på skraddams fråga, när han ändtligen åter vaknat, om jag läst allt, ständigt ja för att undslippa stryk. En afton hade han några supbröder hos sig. För att roa dem hängde han katten. När jag på morgonen vaknade, låg den döda katten framför mig i bädden. Jag började då bittert gråta, ty jag tyckte, att katten var min ende vän.

Skraddarn påstod då, att jag legat på katten och klämt honom till döds. Och så fick jag till straff ett duktigt kok stryk.

Eftersom skraddarn hade mycket arbete och ofta lofvat beställningar vara färdiga till söndagen, höll han då i med att sy till midnatt. När han så ändtligen hade det färdigt, väckte han mig samt befalld mig stiga upp för att gå bort med kläderna. Rätt ofta måste jag så gå midt i mörka natten en hel fjärdingsväg genom skogen.

Mörkret var jag ej rädd för men så mycket mer för vargarna, hvaraf på den tiden funnos tillräckligt i Gästriklands skogar. De flesta gånger, jag var ute på sådana färder, brukade dock barmhärtiga människor följa mig tillbaka.

Ett annat bevis på min fosterfaders hårdhet och oförstånd vill jag anföra. En gång hade jag fått sår i hufvudet. Då hittade han på att gnida in hela hufvudet med brännvin och salt samt sedan med en rotborste rifva bort sårskorpan. Mitt högljudda skrikande lockade dock den gången grannarna till vår stuga för att se, livad som var påfärde. De befriade mig då från min plågoande samt ställde om, att jag kom i bättre vård.

Jag kom nu till ett bondfolk och blef vallpiga. Detta var dock emellanåt ett allt än roligt göra. Ty både björn och varg hördes rätt ofta af. En dag hade en varg gripit en get. I tro att vargen var en hund, ryckte jag dock geten från honom och körde bort honom med en käpp. Herren bevarade och hjälpte mig. En annan dag stod jag på något afstånd och såg, huru en björn fällde en ko till marken, slet sönder och åt upp henne.

En tid var jag på ett ställe, där husmodern var sinnessjuk. Det var ej heller roligt.

Samma år, jag skulle konfirmeras, innehade jag tjänst hos bonden "Järn-Hans". En dag i början af lästiden skulle jag jämte en af de äldre pigorna bära en så med kokande vatten ut i ladugården. Jag råkade då halka och fick det heta vattnet öfver rygg och ben. O, hvilka plågor! Hela natten satt jag och jämrade mig högt. När de drogo af mig kläderna, följde skinnet med, så att jag blef alldeles flådd. En person kom med två harskinn, som man lade på de flådda ställena med den ludna sidan mot kroppen. Märkvärdigt nog helade det rätt snart. Genom denna olyckshändelse hindrades jag från att fortsätta min konfirmationsläsning men blef ändock konfirmerad på samma gång som de andra läsbarne. Sedan har jag uppleft både onda och goda dagar. Bor nu alldeles ensam i min lilla stuga och har en ganska lugn och bekymmerfri lefnadsafton. Herren, som hulpit mig så nådigt under hela mitt långa lif, skall säkert också hjälpa mig, när jag skall skiljas hädan.

[Hillebygden, Nr. 1, 2001]